

XX yüzillik Azərbaycan xalqının tarixinə ən qanlı hadisələrlə, faciələrlə, misli görünməmiş soyqırımlarla yanaşı, müstəqillik və azadlıq uğrunda mübarizə, hünər və qəhrəmanlıq, milli oyanış və özünüdərk əsri kimi də daxil olub. Bu, bir həqiqətdir ki, 20 Yanvar Azərbaycanı gözləyən bələlərin ilkin mərhələsi idi. O zaman xalqın haqq səsinə, harayını dünyaya yaya bilmədik. Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olmuş 1990-cı ilin 20 yanvarında ölkəmizə qarşı ərazi iddiaları irəli sürən Ermənistanın təcavüzkar hərəkətlərindən və keçmiş SSRİ rəhbərliyinin onlara havadarlığından hiddətlənən, Bakının küçə və meydanlarına çıxaraq buna öz etirazını bildirən geniş xalq kütlələrinə qarşı sovet ordusunun döyüş hissələrinin yeridilməsi Azərbaycanda misli görünməmiş faciəyə gətirib çıxardı. Həmin günlərdə öz ölkəsinin, xalqının azadlığını, şərəf və ləyaqətini hər şeydən uca tutan mərd Vətən övladları canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucaldılar.

20 Yanvar hadisələrini bir faciə kimi təsvir etmək azdır. 20 Yanvar Azərbaycan xalqının milli-azadlıq uğrunda, öz mənliliyini müdafiə etmək yolunda göstərdiyi qəhrəmanlıq nümunəsidir.

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli lider.

Təəssüf ki, nə SSRİ hökuməti, nə Azərbaycanın o vaxtkı kommunist rəhbərliyi belə ciddi, dövlətin əsasını sarsıdan, ictimai sabitliyi pozan, milli düşmənciliyi alovlandıran tərxiatçı hərəkətlərə adekvat reaksiya verdi, nə də vaxtında lazımı tədbirlər gördü. Bu ədalətsizliyə etiraz edən, torpağının bölünməsinə, ərazi bütövlüyünün pozulmasına qarşı çıxan Azərbaycan xalqı meydanlara toplaşaraq respublika və ölkə rəhbərliyindən qanun-qaydanın, haqq-ədalətin bərpa olunmasını tələb etdi. Ancaq nə meydanda, nə də hökumət binasında öz xalqının haqlı tələblərini qarşılıya biləcək, xalqı axıra qədər öz arxasınca apararaq qanunun və ədalətin təntənəsini təmin edəcək yetkin lider olmadı. Meydanda xalq rəhbərlik etmək iddiasında olan, o dövrün etiraz dalğası üzərində

da Sovet qoşunları tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı törədilən qanlı hadisə hüquqa, əxlaqa, mənəviyyata ziddir, xalqa qarşı tarixi cinayətdir".

1990-cı il 20 Yanvar Bakı qətləminə ən doğru qiyməti tarix özü verdi. Şəhidlərin qanı yerdə qalmadı, şər imperiyası dağıldı, Azərbaycan öz müstəqilliyinə qovuşdu, milli birlik və azadlıq arzusu qalib gəldi.

20 Yanvar faciəsinin dərslərindən danışarkən ümummilli lider Heydər Əliyev çox haqlı olaraq qeyd edirdi: "Azərbaycan xalqı 20 yanvarda hərbi, siyasi, mənəvi təcavüzə məruz qalsa da, öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olduğunu, Vətənin azadlığı və müstəqilliyi naminə ən ağır sınaqlara sinə gərmək, hətta şəhid vermək əzmini bütün dünyaya nümayiş

UNUDULMAZ TARİX

XX əsrin 80-ci illəri Sovet imperiyasının ən mürəkkəb və tənəzzül illəri idi. Artıq sosializm bir ideologiya və sosial-iqtisadi münasibətlər sistemi kimi öz süqutunu yaşayırdı. Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi Mixail Qorbaçov və onun komandasının uğursuz siyasəti imperiyanın çöküşünü daha da sürətləndirdi, ictimai və sosial ədalətsizliyi artırdı, millətlərarası münasibətlərin son dərəcə korlanaraq, milli münasibətlərə çevrilməsinə səbəb oldu. Yaranmış siyasi boşluq və dövlət idarəçiliyinin zəifləməsindən məharətlə istifadə edən və M.Qorbaçovun yaxın ətrafında təmsil olunmağı bacaran erməni millətçiləri Azərbaycana qarşı düşmən və separatçı niy-

yəranan Azərbaycan Xalq Cəbhəsi liderləri ilə ölkənin kommunist rəhbərliyi arasında fikir və əqidə birliyinin olmaması, əksinə, ideoloji ziddiyyətin mövcudluğu, böyük tarixi, milli mücadilənin hakimiyyət uğrunda savaşı müstəvisinə keçirilməsi bəzi tərxiatçı qüvvələrin əl-qol açmasına rəvac verdi. SSRİ DTK-nın və bəzi gizli ermənipərəst missioner təşkilatların dəstəklədiyi və maliyyələşdirdiyi tərxiatçı qruplar meydana çıxdı.

Azərbaycan xalqı ölkənin kommunist rəhbərliyinə antimilləti mövqeyinə görə nifrət edir və ona inanmırdı. Buna görə də 1989-cu ilin sonlarında xalq Azadlıq meydanında davamlı etiraz aksiyasına başladı. Xalqın etiraz mitinqləri

etdirdi".

Bəli, Azərbaycan xalqı bütün dövrlərdə olduğu kimi, öz varlığını bir daha dünyaya tanıtdı, imzasını şəhid və qurbanlarının qanı ilə tarixə yazdı. Azadlıq şəhidlərinin dəfnində milyonlar artıq insanın iştirakı ilə millət bir daha qəti etirazını nümayiş etdirdi, bütün dünyaya sarsılmazlığını, sınızmazlığını elan etdi. 20 Yanvar öz siyasi-hüquqi qiymətini 1993-cü ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin respublika rəhbərliyinə qayıdışından sonra alıb. Ulu Öndər 1994-cü il yanvar ayının 5-də bu barədə xüsusi fərman verib. Fərman iki hissədə ibarətdir. Birinci hissədə hadisənin ildönümü ilə bağlı lazımı tədbirlərin hazırlanaraq həyata keçirilməsi, ikincisi isə siyasi-hüquqi qiymətin verilməsinə aiddir. Fərmanın icrası nəticəsində xalqımızın bu qəhrəmanlıq səhifəsi tək matəm günü kimi yox, həm də ədəbi-bədii əsərlərdə, mədəni-kütləvi tədbirlərdə özünün bədii-estetik əksini tapır. Bundan başqa, sənəd Azərbaycan xalqının azadlıq uğrunda mübarizəsini bütün dolğunluğu ilə bugünkü və gələcək nəsillərə çatdırır. Ulu Öndərin layiqli davamçısı olan ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev də bu kursu davam etdirərək azadlıq mücahidlərinə, şəhid olanların ailələrinə xüsusi qayğıyla yanaşır. Dövlət başçısı 20 yanvarda sovet ordusunun bu işğalının mahiyyəti, xalqımızın qəhrəmanlığı barədə deyib: "20 yanvarda sovet rejiminin hərbi, siyasi və mənəvi təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Azərbaycanda haqq-ədalətin müdafiəsi yolunda canlarından keçmiş Vətən övladları Qanlı Yanvarda xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazdılar".

Bəli, 20 Yanvar həm də qəhrəmanlıq dərsi, ölümü öldürməklə əbədiyaşarlıq nümunəsidir. Praqmatik dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin təbircə desək: "20 Yanvar faciəsi Azərbaycan xalqının yaddaşından heç vaxt silinməyəcəkdir. Şəhidlərimizin əziz ruhu daim yaşayacaq, onların əziz xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaqdır".

Səbinə ƏHMƏDOVA,
Gəncə Şəhər Kəpəz Rayon
Qeydiyyat Şöbəsinin rəisi.

Ümumxalq ehtiramı

yətlərini həyata keçirərək, Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətini Azərbaycandan ayıraraq Ermənistanla birləşdirmək tələbi ilə çıxış etməyə başladılar. Xankəndidə və İrevanda başlayan antiazərbaycan əhval-ruhiyyəli mitinqlər tezliklə Ermənistanı bürüdü.

artıq milli-azadlıq mübarizəsi müstəvisinə keçməkdə idi. Bundan ehtiyat edən, eləcə də digər xalqların və millətlərin gözünü qorxutmaq, milli-azadlıq arzularını boğmaq məqsədilə Mixail Qorbaçov və komandası bütün qanunları və hüquqları pozaraq, öz mülki vətəndaşlarının üzərinə silahlı qoşun yeritdi. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Sovet İttifaqının qoşun hissələri fəvqəladə vəziyyət elan edilmədən Bakı şəhərinə və Azərbaycanın bir neçə rayonuna yeridilərək misli görünməmiş qanlı qətləmə törətdi. Yalnız o zaman xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev həyatını risk altında qoyaraq, oğlu İlham Əliyevlə Azərbaycanın Moskvadakı Daimi Nümayəndəliyinə gələrək Bakıda baş verən qanlı qırğının günahkarlarını, Mixail Qorbaçovu və SSRİ hökumətini qətiyyətlə ittiham etdi: "Bakı-